

Vanhempainyhdistyksen käsikirja

Suomen Vanhempainliitto 2021

Sisällysluettelo

1. Tervetuloa mukaan vanhempiin toimintaan!	3
1.1. Valtakunnallinen järjestö toiminnan tukena	4
1.2. Suomen Vanhempainliiton toiminnan arvot	4
2. Vanhempainyhdistys on osa kouluyhteisöä	4
2.1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	5
2.2. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet	5
3. Yhdistyksen hallinto	6
3.1. Yhdistyksen jäsenyys	6
3.2. Jäseneksi liittäminen ja jäsenrekisteri	6
3.2. Vinkkejä jäsenhankintaan	7
3.3. Yhdistyksen hallitus ja sen tehtävät	8
3.4. Yhdistyksen kokous	8
3.5. Toimintasuunnitelma ja talousarvio	9
3.6. Yhdistyksen talous ja toiminnan rahoitus	10
3.6.1. Toiminnan rahoitus	10
3.6.2. Verotus	11
4. Yhdistyksen viestintä - mitä, kenelle, miksi ja miten?	12
4.1. Viestintäsuunnitelma	12
4.2. Vaikuttavaa viestintää	13
4.3. Tiedotteen paikka	13
4.4. Viestintä arjessa	13
4.5. Vanhempainliiton materiaali viestinnän tueksi	13
5. Vanhempainyhdistystoiminnan sisällöt	14
5.1. Vaikuttaminen	14
5.2. Tapahtumat	17
5.3. Teemaviikoista iloa ja uusia ideoita päiväkotien ja koulujen arkeen	17
Koulurauha	17
Kodin ja koulun päivä	18
Harrastamisen Suomen malli ja harrastusviikko kouluissa	18
Liikenneturvallisuusviikko	19
Lapsen oikeuksien päivä ja viikko	19
Mediataitoviikko	20
Leikkipäivä	20
5.4. Toimintavinkkejä vanhempiin toimintaan	20
Varhaiskasvatus	20
Perusaste	21
Toinen aste	23
6. Yhdistyksen toiminnan kehittäminen	24
6.1. Vanhempien osallistaminen	24
6.2. Verkostoitumisesta voimaa	24
6.3. Kannustaminen ja kiittäminen	24
6.4. Ilo oppia uutta	24
7. Liitteet	25
Liite 1: Yhdistyksen toimihenkilöiden tehtäviä	25
Puheenjohtaja	25
Varapuheenjohtaja	25
Sihteeri	26
Rahastonhoitaja	26
Toiminnantarkastaja	26
Liite 2. Hyödyllisiä linkkejä	27

**Yhdistyksen
perustamiseen
liittyvät asiat käymme
läpi tässä perustamis-
oppaassa
(Vanhempainliitto.fi)**

1. Tervetuloa mukaan vanhempaintoimintaan!

Vanhempainyhdistyksessä sinulle avautuu näköalapaikka päiväkodin, koulun ja oppilaitoksen arkeen. Pääset mukaan kodin ja kasvatusyhteisön yhteistyön kehittämiseen sekä vanhempien osallisuuden vahvistamiseen yhdessä muiden hallitusten jäsenten kanssa. Tämä opas on tarkoitettu työsi tueksi. Oppaaseen on koottu perustietoa vanhempainyhdistyksen hallinnosta, taloudesta, viestinnästä, toiminnan sisällöistä ja kehittämisestä.

Vanhempainyhdistystoiminta on tärkeä osa kodin ja kasvatusyhteisön yhteistyötä. Toimintaan osallistuvat vanhemmat ovat mukana edistämässä terveellistä, turvallista ja hyvinvoivaa yhteisöä. Vanhempaintoiminta tarjoaa mahdollisuuden tutustua toisiin vanhempiin, kantaa yhteistä vastuuta lapsista ja vahvistaa välittämisen kulttuuria.

Vanhempainyhdistyksen toiminta perustuu paikallisiin tarpeisiin ja toiveisiin. Jokainen yhdistys on omannäköisensä. Kaikille vanhempainyhdistyksille on kuitenkin yhteistä halu yhdistää vanhempien voimavarat ja toimia lasten kasvun ja hyvän kouluarjen tukena. Virkeä vanhempaintoiminta on päiväkodille ja koululle ylpeyden aihe ja voimavara.

Vanhempaintoiminnassa pääset mukaan innostavaan, monipuoliseen vapaaehtoistoimintaan ja opit uusia asioita ja saat vertaistukea omaan vanhemmuuteen. Yhteisten tavoitteiden saavuttaminen tuntuu upealta, oli sitten tähtäimenä kuntapättäjiin vaikuttaminen tai perheiden yhteinen ulkoilutapahtuma.

1.1. Valtakunnallinen järjestö toiminnan tukena

Suomen Vanhempainliitto on valtakunnallinen vanhempien osallisuuden ja kasvatusyhteistyön asiantuntijajärjestö. Liiton jäsenistöön kuuluu noin 1 300 päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa toimivaa vanhempainyhdistystä. Vanhempainliitto tukee ja opastaa vanhempainyhdistyksiä, päiväkoteja ja kouluja yhteisöllisen, yhdenvertaisen ja osallisuutta edistävän toimintakulttuurin luomisessa.

Vanhempainliitto tuottaa materiaalia ja palveluita vanhempainyhdistyksille, opettajille ja päätöksentekijöille yhteistyössä muiden lapsi- ja perhejärjestöjen sekä yrityskumppaneiden kanssa. Liitto ottaa kantaa lapsia, nuoria ja perheitä koskevaan päätöksentekoon ja vaikuttaa päättäjiin lapsiystävällisen sekä kasvatus- ja koulutusmyönteisen yhteiskunnan puolesta. Suomen Vanhempainliiton jäseneksi voivat liittyä rekisteröidyt vanhempainyhdistykset. Jäsenhakemuslomake löytyy Vanhempainliiton verkkosivuilta.

1.2. Suomen Vanhempainliiton toiminnan arvot

Liitto on yhteisöllinen kumppani. Välitämme, innostamme ja osallistamme.

Liitto on yhdenvertainen. Nojaamme moninaisuuteen ja pidämme kiinni tasa-arvosta.

Liitto on arjen asiantuntija. Puolustamme rohkeasti lasten etua ja toimimme perheiden parhaaksi.

Liitto on ratkaisija. Katsomme eteenpäin, käymme dialogia ja rakennamme vastuullisesti uutta.

**Vanhempainliiton
säännöt ja
strategian
löydät täältä
(vanhempainliitto.fi)**

2. VANHEMPAINYHDISTYS ON OSA KOULUYHTEISÖÄ

Kodin ja kasvatusyhteisön yhteistyö on itsestään selvä osa päiväkotien ja koulujen toimintaa. Sen merkitystä painotetaan vahvasti varhaiskasvatusta ja koulutusta koskevassa lainsäädännössä. Kodin ja kasvatusyhteisön yhteistyön keskeiset periaatteet kuvataan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Näiden asiakirjojen pohjalta kunnissa laaditaan paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja opetussuunnitelma, joissa täsmennetään myös kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset tavoitteet ja käytännön toteutus. Uutena yhdistyksen jäsenenä on hyvä ymmärtää yhteistyön merkitys, sekä vanhempainyhdistyksen rooli osana päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen arkea.

2.1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tavoitteena on yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä.

Varhaiskasvatuksessa lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan vanhempien kanssa. Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä.

Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään kotien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Yhteistyö voi tukea myös vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta. Verkostoituminen ja yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja antaa tukea henkilöstön työlle.

Vanhempaintoiminta osana kodin ja koulun yhteistyötä

Vanhempaintoiminta on osa kodin ja koulun yhteistyötä, johon kuuluvat lisäksi mm. luokkatoimikunnat, sähköinen viestintä, vanhempainillat, arviointikeskustelut, lauantai-koulupäivät ja yhteisöllinen oppilashuolto.

2.2. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Vanhempien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus.

Vanhemmille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

3. YHDISTYKSEN HALLINTO

Yhdistys muodostuu joukosta ihmisiä, jotka yhdessä toimimalla pyrkivät saamaan aikaiseksi haluamiaan asioita. Yhdistyksen toimintaa ohjaavat yhdistyslaki, yhdistyksen omat säännöt sekä kirjanpitolaki. Hyvin valmistellut kokoukset, huolella hoidettu kirjanpito ja asiakirjahallinto vapauttavat voimavaroja ja lisäävät toiminnan avoimuutta ja tehokkuutta.

3.1. Yhdistyksen jäsenyys

Päätösvalta yhdistyksessä kuuluu sen jäsenille. Jäsenet ohjaavat yhdistyksen toimintaa tekemällä päätöksiä vuosikokouksessa tai yhdistyksen ylimääräisessä kokouksessa. Jäsenet päättävät yhdistyksen tavoitteista, toimintasuunnitelmasta ja talousarviosta sekä hyväksyvät toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen. Jäsenet myös valitsevat yhdistyksen hallituksen tai johtokunnan, joka toimeenpantaa yhdistyksen kokouksen päätökset. Yhdistyksen jäsenyys määritellään yhdistyksen säännöissä. Tyypillisesti vanhempainyhdistyksen jäseniä ovat hallituksen jäsenet, muut toiminnassa aktiivisesti mukana olevat henkilöt sekä henkilöt, jotka muulla tavoin haluavat tukea yhdistyksen toimintaa.

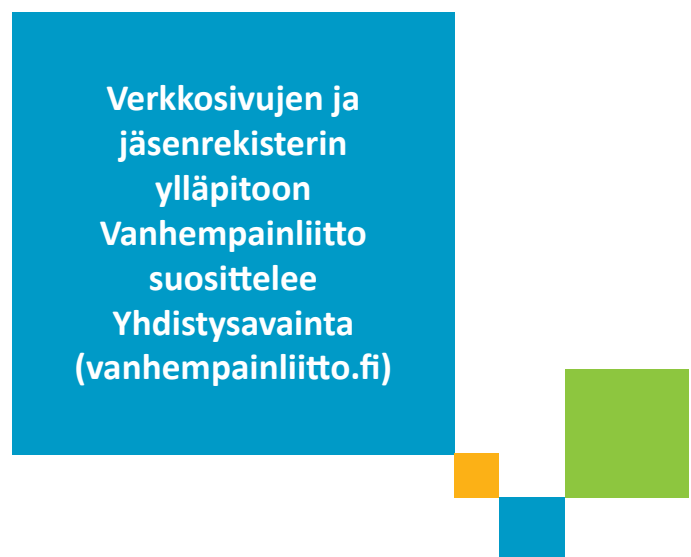
Vanhempainyhdistyksen jäseneksi liittyminen on vapaaehtoista. Vanhempainyhdistys ei voi automaattisesti kirjata jäsenistöön kaikkia koulun oppilaiden vanhempia, vaan jokaisen on itse ilmoittauduttava jäseneksi. Liittyminen kannattaa tehdä mahdollisimman helpoksi, esimerkiksi kutsumalla jäseneksi tapahtumien yhteydessä tai verkkosivujen liittymislomakkeella.

Yhdistyksen jäsenellä on oikeus erota yhdistyksestä milloin tahansa ilmoittamalla siitä kirjallisesti yhdistyksen hallitukselle tai sen puheenjohtajalle.

3.2. Jäseneksi liittäminen ja jäsenrekisteri

Yhdistyslain mukaan uudet jäsenet hyväksyy yhdistyksen hallitus, jollei säännöissä ole muuta määrätty. Yhdistyksellä voi olla myös kannatus- tai kunniajäseniä, jos näin on määrätty yhdistyksen säännöissä.

Kaikista jäsenistä on pidettävä jäsenrekisteriä. Rekisteriin tallennetuista tiedoista, niiden käsittelystä ja säilytyksestä tulee kertoa tietosuojaselosteessa, jonka on oltava jäsenen nähtävissä. Yhdistyslain mukaan jäsenrekisteriin tulee kirjata vähintään henkilön täydellinen nimi ja paikkakunta. Yhdistyksellä on kuitenkin oikeutus ja tarve kerätä jäseniensä yhteystietoja esimerkiksi viestinnän toteuttamiseksi. Rekisterin pitämisestä saat lisätietoa Vanhempainliiton tietosuojaoheista tai Tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta.

Miten teidän koulussanne toivotetaan uudet ekaluokkalaiset ja heidän vanhempansa tervetulleiksi kouluun? Voisiko vanhempainyhdistys järjestää keväällä pihajuhlan tai heti uuden lukuvuoden alkaessa muun kivan tapahtuman koulutulokkaiden perheille? Koulupolun alkaminen on lapsen ja perheen elämässä merkittävä tapahtuma, jota on mukava juhlistaa yhdessä!

3.3. Vinkkejä jäsenhankintaan

Henkilökohtainen kontakti on usein tehokkain tapa kutsua vanhemmat mukaan yhdistyksen toimintaan. Monet koulut järjestävät vanhempainyhdistysten kanssa tutustumislaisuuksia syksyllä aloittaville uusille oppilaille ja heidän vanhemmilleen jo keväisin. Uusien toimijoiden houkuttelemisen mukaan kannattaa muistaa yhdistyksen kaikessa toiminnassa, kokouksissa ja tapahtumissa. Etenkin koulupolun nivelvaiheissa vanhempia kannattaa kutsua ja kannustaa mukaan vanhempaintoimintaan.

Uusista jäsenistä kannattaa pitää hyvää huolta ja ottaa tuoreiden toimijoiden huomiot, ideat ja toiveet avoimin mielin vastaan. Yhdistysura saa positiivisen alun, kun hallituksen edustaja toivottaa uuden jäsenen tervetulleeksi puhelinoitolla tai henkilökohtaisella viestillä. Uudet jäsenet kannattaa kutsua heti mukaan yhdistyksen tapahtumiin ja toimintoihin. Kannustusta ja kiitosta ei voi koskaan jakaa liikaa!

Vanhempaintoiminnan tulee olla avointa ja mahdollistaa kaikkien vanhempien ja perheiden osallistuminen haluamallaan panoksella. Jäsenten lisäksi tulee huomioida, että yhdistyksen toiminta on suunnattu kaikille kasvatusyhteisön vanhemmille.

Vanhempien kokemus osallisuudesta ei vaadi suuria tekoja. Tunne nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta on keskeinen. Vanhemmat ovat valmiita osallistumaan erilaisiin toimintoihin, kunhan tarjolla on rajattuja, heille mielekkäitä tehtäviä, joihin on helppo tarttua.

Yläkouluvaiheessa vanhemmat jäävät helposti kouluelämän ulkokehälle. Mitä jos vanhempainyhdistys järjestäisi vanhemmille oman Tullaan tutuiksi -tapahtuman?

3.4. Yhdistyksen hallitus ja sen tehtävät

Yhdistyksellä on oltava hallitus, joka hoitaa yhdistyksen asioita huolellisesti lain, yhdistyksen sääntöjen ja vuosikokouksen päätösten mukaisesti. Hallituksen tehtävä on toteuttaa ja kehittää toimintaa, hoitaa taloutta, edustaa yhdistystä, valmistella ja kutsua koolle vuosikokous, ylläpitää jäsenrekisteriä ja hyväksyä uudet jäsenet.

Yhdistyksen vuosikokous valitsee yhdistyksen hallituksen ja puheenjohtajan. Hallituksen kokoonpano määritellään yhdistyksen säännöissä. Vanhempainliiton mallisäännöissä on hallituksen jäsenten lukumääräksi ilmoitettu puheenjohtaja ja 4–12 muuta jäsentä. Jäsenten määrä voi siis vaihdella vuosittain, mikä antaa joustovaraa yhdistykselle.

Vuosikokouksessa valittu hallitus kokoontuu järjestäytymiskokoukseen, jossa se valitsevat tarvittavat toimihenkilöt kuten varapuheenjohtajan, sihteerin ja rahastonhoitajan. Yhdistyksen toimihenkilöiden tehtävistä löydät kuvauksen tämän oppaan liitteestä 1. Hallituksen ei kuitenkaan tarvitse toteuttaa itse kaikkea yhdistyksen toimintaa, vaan se voi perustaa esimerkiksi teemakohtaisia työryhmiä, jotka on todettu tehokkaiksi tavoiksi sitouttaa myös hallituksen ulkopuolisia vanhempia toimintaan. Hallitus on kuitenkin vastuussa toiminnasta ja taloudesta.

Hallitus voi päättää milloin ja miten se kokoontuu, jollei säännöissä muuta mainita. Hallitus voi tehdä päätöksiä vain, jos se on sääntöjen määräämällä tavalla päätösvaltainen. Hallituksen kokousten päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, josta selviää osallistujat ja päätökset. Erityisen huolellisesti kannattaa kirjata rahan käyttöön ja valtuutuksiin liittyvät päätöksiä. Pöytäkirja muistuttaa myös siitä, kuka lupasi tehdä mitään. Pöytäkirjat toimivat apuna myös toimintakertomusta laadittaessa. Pöytäkirjan allekirjoittavat sihteeri ja puheenjohtaja ja se hyväksytään viimeistään seuraavassa kokouksessa. Pöytäkirjat tulee arkistoida ja ne ovat osa toiminnantarkastajalle toimitettavaa tilinpäätösaineistoa.

Hallitus ei voi päättää esimerkiksi yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta, hallituksen jäsenen erottamisesta, toiminnantarkastajien valinnasta, toimintasuunnitelman tai talousarvion hyväksymisestä, tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä tai yhdistyksen purkamisesta. Edellä mainitut asiat kuuluvat aina yhdistyksen kokouksen päätettäväksi.

3.5. Yhdistyksen kokous

Yhdistyksen asioista päättää yhdistyksen kokous eli vuosikokous. Yhdistyksen kokoukseen kutsutaan kaikki yhdistyksen jäsenet sääntöjen määräämällä tavalla. Vuosittain pidetään ainakin yksi yhdistyksen kokous, jossa vahvistetaan tilinpäätös ja myönnetään hallitukselle vastuuvapaus. Lisäksi valitaan puheenjohtaja, hallituksen jäsenet, toiminnantarkastajat sekä muut yhdistyksen säännöissä mainitut henkilöt. Mikäli säännöissä ei erikseen mainita koulun yhteyshenkilöä, kannattaa koulun edustaja nimetä ja myöntää hänelle läsnäolo- ja puheoikeus yhdistyksen ja hallituksen kokouksissa.

Hallitus kutsuu yhdistyksen kokouksen koolle ja huolehtii kutsun toimittamisesta ajoissa kaikille jäsenille sääntöjen ja yhdis-

Vuosikokousten osallistujamäärää voidaan kasvattaa pitämällä kokous jonkun tapahtuman yhteydessä tai järjestämällä sen yhteyteen esimerkiksi oppilaskunnan hallituksen esittely, musiikkiesityksiä tai oppilaiden taidenäyttely.

tyslain määrämällä tavalla. Hallitus laatii kokouksen esityslistan ja valmistelee edellisen kauden tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sekä esitykset toimintasuunnitelmasta ja talousarviosta uudelle kaudelle.

Vuosikokouksen lisäksi voidaan kutsua koolle ylimääräinen yhdistyksen kokous joko hallituksen tai jäsenten toimesta sääntöjen määrämällä tavalla. Ylimääräinen kokous kutsutaan koolle päättämään jostain tietystä asiasta, esimerkiksi sääntömuutoksesta, hallituksen täydentämisestä tai uusista linjauksista. Kokouskutsu kannattaa lähettää aina kaikille koulun vanhemmille.

3.6. Toimintasuunnitelma ja talousarvio

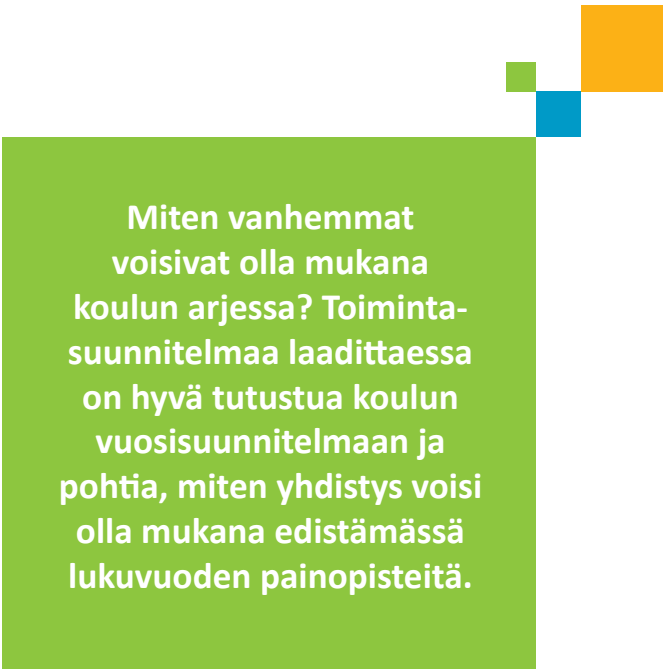
Toimintasuunnitelma on kuvaus yhdistyksen toiminnasta seuraavan toimikauden aikana. Toimintasuunnitelman laatimisesta vastaa hallitus ja sen hyväksyy yhdistyksen vuosikokous. Toimintasuunnitelmaan kirjataan seuraavan toimintavuoden tavoitteet ja keinot, joilla tavoitteisiin pyritään. Yhdistys voi luoda oman vuosikalenterin tai vuosikellon, johon merkitään tapahtumat ja säännöllisesti hoidettavat asiat. Vanhempainyhdistyksen toiminta voi keskittyä vuoden aikana myös tiettyyn teemaan, joka voi olla esimerkiksi liikenneturvallisuuden parantaminen tai lasten osallisuuden vahvistaminen.

Toimintasuunnitelman kanssa rinnakkain laaditaan seuraavan toimintakauden talousarvio. Yhdistyksen talousarvion on yhtä tilikautta (12 kuukautta) koskeva tulo- ja menoarvio. Yhdistyksen tilikausi määritellään yhdistyksen säännöissä, vanhempainyhdistyksellä se on yleensä 1.8.–31.7.

Hyvä toimintasuunnitelma kuvaa selkeästi yhdistyksen toiminnan rakenteita ja sisältöjä. Toimintasuunnitelman alussa kerrotaan yleisesti yhdistyksestä ja sen toiminnan tarkoituksesta (kts. yhdistyksen säännöt). Perustietoihin kuuluu myös kuvaus hallituksen kokoonpanosta ja työtavoista. Seuraavaksi esiin nostetaan tulevan toimintavuoden päätavoitteet. Osuuteen voidaan kirjata myös huomiota keskeisistä toimintaympäristön muutoksista. Yhdistyksen toimintamuotoihin voidaan kirjata otsikkoina esimerkiksi yhteistyö ja työnjako luokkatoukuntien kanssa, tapahtumat ja tilaisuudet, teemaviikot, retket, kerhotoiminta, vertaistuki-toiminta, projektit, vaikuttamistoiminta ja varainhankinta.

Viestintä kannattaa kirjata omaksi kokonaisuudeksi, jossa kerrotaan viestinnän pääperiaatteet ja kanavat. Toimintasuunnitelmassa kerrotaan yleensä myös keskeiset yhteistyökumppanit, joita voivat olla päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen toimijoiden lisäksi esimerkiksi kuntakohtainen yhdistys, alueen muut yhdistykset ja seurat, nuorisotoimi, seurakunta jne.

Toiminnan suunnitteleminen kannattaa aloittaa hyvissä ajoin ennen seuraavan toimintakauden alkua. Jo ennen suunnittelukokousta on hyvä kerätä toimintaan liittyvää palautetta ja toiveita hallituksen jäseniltä ja muilta vanhemmilta. Toiveita kannattaa kysyä myös koulun oppilailta ja henkilökunnalta. Palautteen kerääminen ja toiminnan arviointi ovat jatkuvaa yhdistyksen toimintaa.

Miten vanhemmat voisivat olla mukana koulun arjessa? Toimintasuunnitelmaa laadittaessa on hyvä tutustua koulun vuosisuunnitelmaan ja pohtia, miten yhdistys voisi olla mukana edistämässä lukuvuoden painopisteitä.

3.7. Yhdistyksen talous ja toiminnan rahoitus

Hyvään hallintoon kuuluu huolellinen, yhdistysten päätösten ja sääntöjen mukainen talouden hoitaminen. Yhdistyslain mukaan hallituksen jäsen on korvausvelvollinen vahingoissa, jonka hän aiheuttaa toimiessaan tahallisesti tai tuottamuksellisesti. Yhdistyksen talouteen liittyvät päätökset tulee kirjata hallituksen kokouksen pöytäkirjaan.

Yhdistyksen talouden tulee pohjautua yhdistyksen sääntöjen mukaiseen toimintaan. Usein yhdistyksissä tehdään talousohjesääntö, jossa määritellään tarkemmin, kuka vastaa mistäkin asiasta ja miten talousasiat hoidetaan. Huomioitavia seikkoja voivat olla mm. hankintaoikeudet ja tilityskäytännöt. Hallitus valitsee yhdistykselle rahastonhoitajan. Tehtävää varten on hyvä laatia tehtäväkuvaus.

Yhdistys voi rahoittaa toimintaansa julkisilla avustuksilla, keräämällä jäsenmaksua sekä järjestämällä asianmukaisen luvan saatuaan juhlia, arpajaisia, myyjäisiä, kirpputoreja ja muita vastaavia varainhankintakampanjoita. Yhdistys voi vastaanottaa lahjoituksia ja testamentteja. Oman toiminnan rahoittamiseksi järjestetty varainhankinta on yleensä verotonta vanhempainyhdistysten kaltaisille yleishyödyllisille yhteisöille. Yhdistyksillä voi kuitenkin olla muuta liiketoiminnaksi katsottavaa veronalaista elinkeinotuloa.

3.7.1. Toiminnan rahoitus

Yhdistys on toiminnastaan kirjanpitovelvollinen ja velvollinen noudattamaan kirjanpitolakia. Yhdistys saa harjoittaa vain sellaista elinkeinoa tai ansiotoimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai joka muutoin välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen, tai jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena (Yhdistyslaki 5 §).

Varainhankinta

Vanhempainyhdistykset hankkivat varoja esimerkiksi myymällä erilaisia kulutustuotteita. Tällainen myyntitoiminta on lähtökohtaisesti liiketoimintaa ja siten veronalaista tuloa, mikäli tuotteiden myynti tapahtuu rajoittamattomalle tai laajalle asiakaskunnalle. Myyntiä ei kuitenkaan ole pidetty yleishyödyllisen yhdistyksen elinkeinotoimintana

- jos myyntitoiminta on satunnaista,
- se tapahtuu talkootyönä ilman vakituista myyntipistettä,
- myynti kohdistuu jäsenistöön ja sen lähipiiriin sekä
- toiminta on suhteellisen pientä.
- Tuotteiden myyntihinnat ovat myös korkeampia kuin vastaavat tuotteet marketeista ostettuna.

Jäsenmaksut

Vanhempainyhdistykset voivat periä jäseniltään jäsenmaksua, jonka suuruus määritellään vuosittain yhdistyksen vuosikokouksessa. Jäsenmaksuksi voidaan määritellä myös 0 euroa. Lisäksi yhdistys voi kerätä vuosikokouksen päättämää kannatusjäsenmaksua, jos se on mainittu yhdistyksen säännöissä. Vapaaehtoisen ja avoimen kannatusjäsenmaksun pyytäminen esimerkiksi yhdistyksen verkkosivuilla vaatii rahankeräyslupan. Yhdistyksen tulee pitää jäsenrekisteriä myös kannatusjäsenistä. Jäsenmaksun vastineeksi vanhempainyhdistys voi antaa jäsenilleen jäsenetuja, esimerkiksi alennuksia kerhomaksuista.

Avustukset

Rekisteröitynyt yhdistys voi hakea toiminta-avustusta esimerkiksi kunnalta tai valtiolta sekä monilta säätiöiltä ja järjestöiltä. Kunta voi myöntää yhdistyksille rahallisia toiminta- tai kohdeavustuksia tai se voi tarjota edullisia tai ilmaisia tiloja yhdistysten käyttöön. Kunnat myöntävät avustuksia yleensä vain niille yhdistyksille, joiden kotipaikka kyseinen kunta on. Avustukset myönnetään tavallisesti tiettyä tarkoitusta varten kuten nuoriso-, urheilu- ja kulttuuritoimintaan.

Esimerkkejä kotimaisista säätiöistä:

- [Alli Paasikiven Säätiö \(allinsaatio.fi\)](http://allinsaatio.fi)
- [Erkki Poikosen säätiö \(erkkipoikosensaatio.fi\)](http://erkkipoikosensaatio.fi)
- [Kansan Sivistysrahasto \(sivistysrahasto.fi\)](http://sivistysrahasto.fi)
- [Koneen Säätiö \(koneensaatio.fi\)](http://koneensaatio.fi)
- [Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö \(pss-saatio.fi\)](http://pss-saatio.fi)

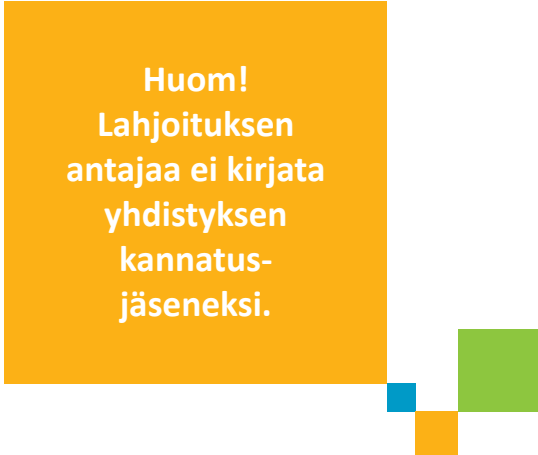
Vanhempainyhdistykset voivat hakea avustuksia lasten ja nuorten harrastustoimintaan myös mm. Aluehallintovirastolta (AVI) ja pieniin hankkeisiin esim. Leader-avustusta. Avustusten hakuajat vaihtelevat. Eri tahojen avustuskäytäntöihin on hyvä perehtyä ajoissa ja varata hakuprosessiin riittävästi aikaa.

Lahjoitukset

Yhdistys voi ottaa vastaan raha- tai tavaralahjoituksia. Saatu rahalahjoitus kirjataan kirjanpitoon. Yleishyödyllinen yhdistys on vapautettu perintö- ja lahjaveroista. Yhdistyksen ei tarvitse maksaa veroja yhteisöiltä tai yksityishenkilöiltä saamistaan lahjoituksista.

Pienkeräys

Pienkeräys on yksi tapa kerätä rahaa. Pienkeräykseen ei tarvita lupaa, mutta sen järjestämisestä on tehtävä poliisille ilmoitus ennen keräyksen aloittamista. Ilmoitukset käsittelee ja hyväksyy poliisilaitos. Pienkeräys voi kestää korkeintaan kolme kuukautta ja sillä voi kerätä enintään 10 000 euroa. Pienkeräyksistä löydät lisätietoa osoitteesta poliisi.fi.

Huom!
Lahjoituksen
antajaa ei kirjata
yhdistyksen
kannatus-
jäseneksi.

3.7.2. Verotus

Vanhempainyhdistystä voi pitää tulo- ja arvonlisäverotuksessa yleishyödyllisenä yhteisönä, kun se täyttää tuloverolain 22 § kriteerit. Yleishyödyllisen yhteisön tulohankintatoiminta on pääsääntöisesti verotonta.

Vanhempainyhdistys on verovelvollinen elinkeinotulosta ja kiinteistöjen tuotoista. Tuloverolain 23 § määrittelee minkälaista yhdistyksen varainhankintaa ei luokitella elinkeinotuloksi. Rajanveto elinkeinotoiminnan ja varainhankinnan välillä ei ole aina yksiselitteistä. Yhdistyksen kannattaa selvittää verottajan näkemys verokäsittelystä hyvissä ajoin. Etenkin jos yhdistyksellä on merkittävää varainhankintaa ja toiminta alkaa muistuttaa elinkeinotoimintaa (esimerkiksi kulutustuotteiden laajamittainen myynti).

4. YHDISTYKSEN VIESTINTÄ - MITÄ, KENELLE, MIKSI JA MITEN?

Ilman viestintää ei ole toimintaa. Aktiivinen ja avoin viestintä tekee työn näkyväksi ja houkuttelee vanhemmat mukaan. On hyvä valita vanhempainyhdistyksen hallituksesta henkilö tai henkilöt, jotka ottavat vastuun viestinnästä, mutta parhaimmillaan viestintää tehdään monikanavaisesti yhdessä. Myös lapset ja oppilaat kannattaa ottaa mukaan!

Viestintää suunniteltaessa tarkista ensin, että perusasiat ovat kunnossa. Voit käyttää apuna tätä tsekkauslistaa:

- Löytyvätkö yhdistyksenne ajantasaiset yhteystiedot helposti kaikista viestinnän kanavista: yhdistyksen omat ja koulun verkkosivut, somekanavat, koulun vuosi- tai viikkotiedotteet?
- Onko tiedot muistettu päivittää säännöllisesti kaikkiin kanaviin, myös Vanhempainliittoon sekä Patentti- ja rekisterihallitukseen, etenkin kun yhdistyksen hallituksessa henkilöt vaihtuvat?
- Mikä on toimintanne ydintarkoitus ja onko tieto siitä helposti löydettävissä? Tutki asiaa ulkopuolisen silmin: kuinka selkeänä ja houkuttelevana toimintanne näyttää? Miten uusi tulokas löytää yhdistyksenne, kuinka hän voi liittyä mukaan toimintaan?
- Onko teillä yhteinen sopimus päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen kanssa keinoista, joilla vanhempaintoiminnasta voidaan kertoa avoimesti ja tasapuolisesti kaikille vanhemmille?
- Onko yhdistyksellänne mahdollisuus esitellä toimintaa vanhempainilloissa ja osallistua niiden suunnitteluun?

4.1. Viestintäsuunnitelma

Vanhempainyhdistyksen kannattaa laatia viestintäsuunnitelma osaksi yhdistyksen vuosikelloa, sekä tarvittaessa oma suunnitelmansa jokaiselle yksittäiselle tapahtumalle tai kampanjalle. Suunnittelussa voitte käyttää apuna näitä avainkysymyksiä: mitä, kenelle, miten, missä ja miksi.

4.2. Vaikuttavaa viestintää

Viestinnän keinoin voidaan vaikuttaa monin tavoin lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin. Vanhempainyhdistyksen kannattaa luoda hyvät ja luottamukselliset suhteet päiväkodin ja koulun johtoon ja henkilöstöön, jotta keskinäinen viestintä on sujuvaa ja mutkatonta. Kun haluatte ottaa kantaa lasten, nuorten ja perheiden kannalta tärkeisiin asioihin, kartoittakaa kannanottonne tueksi myös vanhempien ja lasten ajatuksia. Tehkää kysely hyvässä yhteistyössä päiväkodin tai koulun kanssa ja hyödyntäkää arvokkaita tuloksia kannanotoissanne sekä oman toimintanne kehittämässä.

Luokaa toimivat suhteet myös paikalliseen mediaan ja tarjotkaa heille valmiita juttuja tapahtumistanne ja toiminnastanne sekä kannanottoja ja vieraskynäkirjoituksia lapsiperheisiin, varhaiskasvatukseen ja opetukseen liittyvistä aiheista. Muistakaa lähettää toimituksiin myös ennakkotietoa ja kutsu, kun järjestätte tapahtumia päiväkodissa, koulussa tai kunnassa.

4.3. Tiedotteen paikka

Vanhempainyhdistyksen nimissä laaditulle tiedotteelle tai kannanotolle tulee olla hallituksen hyväksyntä ja siitä on hyvä olla maininta hallituksen kokouspöytäkirjassa. Otsikoi tiedote napakasti niin, että asian ydin käy jo otsikosta ilmi. Kirjoita tiedotteen kärkeen lyhyesti ja ytimekkäästi uutisen tärkein sisältö. Sen jälkeen voit tarvittaessa avata aiheen taustaa ja mainita mahdolliset lähteet. Muista tarkistaa, että tiedotteen lopussa on sen henkilön yhteystiedot, joka vastaa mahdollisiin tiedusteluihin. Varmista, että kyseinen henkilö on tavoitettavissa, kun tiedote julkaistaan.

4.4. Viestintä arjessa

Vanhempaintoiminnasta voidaan viestiä ketterästi ja vapaamuotoisesti erilaisissa somekanavissa, joiden kautta vanhemmat tavoitetaan parhaiten. Someviestintä vaatii läsnäoloa ja tilannetajua. Somekanavissa voi syntyä myös kriittistä tai negatiivista keskustelua, johon on syytä varautua. Laatikkaa somekeskustelua varten kaikille selkeät pelisäännöt, joissa kannustetaan rakentavaan ja toista kunnioittavaan keskusteluun. Sosiaalisen median lisäksi on myös tärkeää, että vanhemmat ja perheet tapaavat kasvotusten erilaisissa vapaamuotoisissa tapahtumissa tai tapaamisissa ja voivat tutustua vanhempainyhdistyksen avainhenkilöihin ja toinen toisiinsa.

4.5. Vanhempainliiton materiaali viestinnän tueksi

Hyödynnä Vanhempainliiton tuottamaa materiaalia yhdistyksenne viestinnässä. Liitto on julkaissut mm. Vanhemmat toimivat -julisteen, johon on varattu tilaa vanhempainyhdistyksen omalle viestille. Tervetuloa mukaan vanhempaintoimintaan -esite kannustaa kaikkia päiväkodin, koulun ja oppilaitoksen vanhempia mukaan. Jäsentunnuksella liittoon kuuluvat yhdistykset voivat kertoa kuuluvansa valtakunnalliseen verkostoon. Vanhempainliiton tuottamat materiaalit ja palvelut ovat liiton jäsenyhdistyksille maksuttomia.

5. VANHEMPAINYHDISTYSTOIMINNAN SISÄLLÖT

Vanhempaintoimintaan ei ole yhtä ja oikeaa mallia. Toiminnan sisällöt muotoutuvat aina paikallisista tarpeista ja lähtökohdista. Toimintaa on syytä arvioida säännöllisesti, jotta ei tulla juuttuneeksi asioihin, jotka eivät enää lapsia ja vanhempia innosta.

Monipuolinen toiminta on vanhempaintoiminnan rikkaus. Vanhemmat ohjaavat toimintaa, mutta lasten ääntä ja osallisuutta (esim. oppilaskunta, tukioppilaat, kummioppilaat, kouluruoka-agentit, välkärionhaajat) ei pidä unohtaa.

5.1. Vaikuttaminen

Vanhempainyhdistys on tärkeä vaikuttamiskanava paikallisissa kasvatusyhteisöissä ja kunnissa. Yhdistys tuo esille vanhempien näkemyksiä opetusta ja kasvatusta koskevissa kysymyksissä ja toimii lasten ja nuorten vanhemmille yhteistyön, vertaistuen ja vaikuttamisen foorumina. Vanhempainyhdistys tukee vanhempien sekä kasvatusyhteisön välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä, puolustaa lasten oikeutta terveelliseen ja turvalliseen oppimis- ja kasvuympäristöön sekä edistää heidän hyvinvointiaan. Vanhempainyhdistyksen vaikuttamistoiminnan tulee olla jäseneltyä, suunnitelmallista ja tavoitteellista.

Vaikuttaminen ei ole vain vanhempainyhdistyksen hallituksen tehtävä. Myös jäsenet ja muut vanhemmat ovat toimijoita ja vaikuttajia. Paikallisesti vaikuttamistyö on osallistumista päiväkodin ja koulun arkeen, työryhmien työhön sekä kyselyiden ja suunnitelmien laatimiseen. Vanhempainyhdistys voi tehdä aloitteita myös esimerkiksi liikenneturvallisuuden puolesta tai päiväkotij- ja koulurakennusten sekä piha-alueiden kuntoon liittyvistä aiheista.

**Toiminnan
suunnittelun
apuna voi käyttää
vuosikelloa.
Lataa Vanhempainliiton
vuosikellomalli täältä
(vanhempainliitto.fi)**

**Tutustu
Vanhempainliiton
vaikuttamisoppaaseen
(vanhempainliitto.fi)**

Lue lisää
Opetushallituksen
sivulta: [Opiskeluhoolto](https://www.opetus.fi)
ja -hyvinvointi
([oph.fi](https://www.opetus.fi))

Vaikuttamisen paikka 1.

Miten vanhempien osallisuus toteutuu yhteisöllisessä oppilashuollossa

Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Koulukohtaisesta opiskeluhoollosta vastaa yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä (OHR), jonka kokoonpano, toimintaohjeet sekä lukuvuoden yhteiset tavoitteet on kirjattu lukuvuosisuunnitelmaan. OHR laatii koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman yhteistyössä koulun henkilökunnan, oppilashuollon toimijoiden, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Vaikuttamisen paikka 2.

Ota selvää, mikä on kuntanne toimintamalli kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntämisessä. Miten kouluterveyskyselyn tulokset käsitellään koulun tasolla?

Joka toinen vuosi toteutettava kouluterveyskysely tuottaa monipuolista seurantatietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, koulukiusaamisesta, terveystottumuksista, koulunkäynnistä ja avun saannista. Tulokset antavat monipuolista tietoa koulu yhteisöjen hyvinvointityön suunnitteluun ja arviointiin sekä tarjoavat mahdollisuuden osallistaa oppilaat ja vanhemmat koulu yhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen.

Yhdistys voi vaikuttaa myös kunnan päätöksentekoon monin tavoin. Yhdistys voi ottaa kantaa erilaisiin epäkohtiin, kuten koulun sisäilmaongelmiin tai lakkautussuunnitelmiin. Vaikuttaminen on myös kunnan palveluiden ja toiminnan laadun arviointia ja kehittämistä.

Yhä useammassa kunnassa toimii myös kuntakohtainen vanhempainyhdistys. Sen jäseneksi voivat liittyä kunnan alueella toimivat vanhempainyhdistykset ja myös yksittäiset vanhemmat. Kuntakohtaiset vanhempainyhdistykset kokoavat alueellaan toimivat vanhempainyhdistykset yhteen ja edistävät yhdistysten, koulujen, päiväkotien sekä kunnan opetustoimen välistä yhteistyötä. Kuntakohtaisten vanhempainyhdistysten paikallinen vaikuttamistyö keskittyy lasten hyvinvointiin ja parempaan kasvu ympäristöön.

Jos omassa kunnassa ei vielä toimi kuntakohtaista yhdistystä, niin lähtekää nyt rohkeasti liikkeelle. Ottakaa yhteyttä Vanhempainliittoon, autamme teitä kokoamaan vanhempaintoimijat sekä kunnan sivistustoimen edustajat yhteiseen keskustelutilaisuuteen.

5.2. Tapahtumat

Buffetit, vanhempainillat, kirpputorit, joulumyyjäiset, teemapäivät ja muut lapsille ja vanhemmille suunnatut tapahtumat ovat näkyvä osa koulun vanhempaintoimintaa. Hyvällä suunnittelulla ja töiden jakamisella tapahtumien järjestäminen onnistuu turvallisesti ja tehokkaasti. Esteettömän tapahtuman järjestämiseen löydät tsekkauslistan Vanhempainliiton yhdistyskansiossa.

Tapahtuman budjetoinnissa on, tapahtuman luonteesta riippuen, otettava huomioon mm. mahdolliset tilavuokrat, esiintyjäpalkkiot, markkinointikulut, lupamaksut, vakuutusmaksut, tekijänoikeusmaksut, materiaalit ja tekniikka, tarjoilut, rakentaminen, somistukset, kuljetukset, järjestyksenpito ja siivoaminen. Tuottoa voidaan saada pääsylipuista, tapahtumaohjelmaan myydyistä mainoksista, buffetista, arpajaisista, lahjoituksista jne. Mitä realistisempia laskelmat ovat, sitä varmempaa tapahtuman onnistuminen on. Tapahtumien tuotot kirjataan tuloslaskelmassa yleensä varainhankinnan tuottoihin ja tapahtuman kustannukset varainhankinnan kuluihin.

**Tutustu
Vanhempainliiton
Tapahtuman järjestäjän
muistilistaan.
(vanhempainliito.fi)**

5.3. Teemaviikoista iloa ja uusia ideoita päiväkotien ja koulujen arkeen

Vanhempainliitto on mukana monissa valtakunnallisissa teemapäivissä, -viikoissa ja kampanjoissa. Seuraavassa muutamia esimerkkejä niiden sisällöistä koulun lukuvuoden mukaisessa aikajärjestyksessä. Kunkin teemapäivän tai -viikon verkkosivuilta löytyy toimintavinkkejä ja aineistoja oman tapahtuman järjestämiseen. Yhdistys voi olla mukana myös osallistumalla tapahtuman viestintään.

**Koulurauha-ohjelman
aineistot ja toiminta-
mallit löydät osoitteesta
www.koulurauha.fi**

Koulurauha

Koulurauha-ohjelma edistää koulu yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Tavoitteena on, että ketään ei kiusattaisi, kukaan ei jäisi yksin ja jokainen voisi kokea olevansa oman yhteisönsä tärkeä ja hyväksytty jäsen. Lähtökohtana on lasten ja nuorten oma toiminta ja osallisuus.

Ohjelman kansallinen päätapahtuma, Koulurauhan julistus, on kiertänyt jo noin 30 vuoden ajan paikkakunnalta toiselle. Vanhempainliitto toteuttaa Koulurauhatapahtumaan liittyvän vanhempainillan.

Kodin ja Koulun Päivä

Kodin ja Koulun Päivän idea on yksinkertainen ja osallistuminen helppoa. Järjestetään oman näköinen tapahtuma niistä tarpeista ja toiveista, jotka kumpuavat juuri meidän koulustamme. Valtakunnallinen päivä on vuosittain syyskuun viimeinen perjantai. Koulut voivat kuitenkin sijoittaa tapahtuman itselleen parhaaksi katsomaan ajankohtaan. Tärkeintä on myönteinen kohtaaminen, avoin ja houkutteleva tapahtuma, jossa jokainen tuntee olevansa tervetullut. Kodin ja Koulun Päivää koordinoi Suomen Vanhempainliitto.

Päivän järjestämiseen on tarjolla valmiita ideoita osoitteesta kodinjakoulunpaiva.fi

Ideita uusiin harrastuksiin voi käydä etsimässä Harrastamisen Suomen mallin verkkosivuilta: harrastamisen-suomenmalli.fi

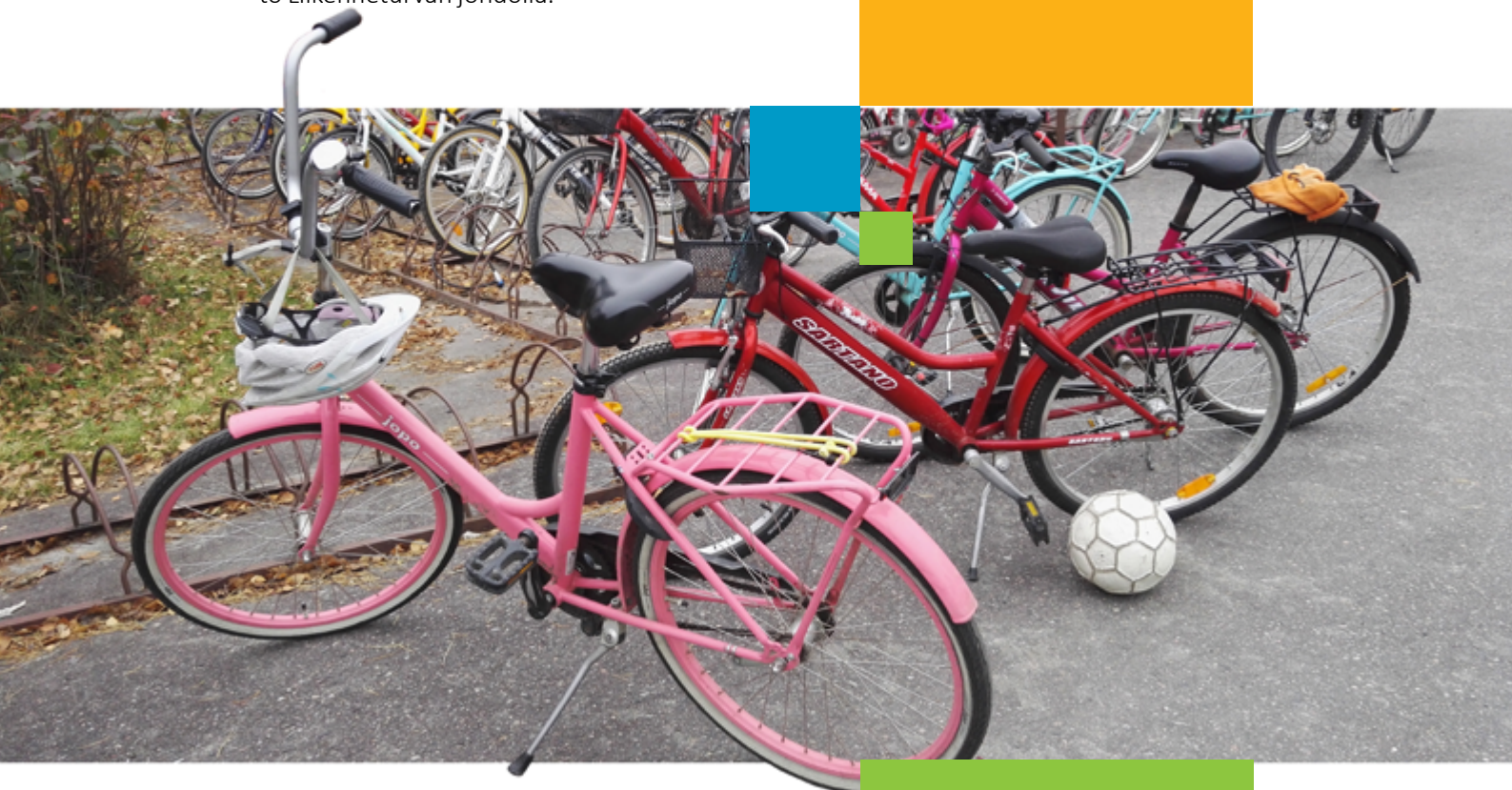
Harrastamisen Suomen malli ja Harrastusviikko kouluissa

Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Syyskuussa vietettävän harrastusviikon idea on tarjota lapsille mahdollisuus kokeilla taiteen, kulttuurin, tieteen, liikunnan ja muiden alojen harrastustoimintaa.

Liikenneturvallisuusviikko

Syyskuussa vietettävä valtakunnallinen liikenneturvallisuusviikko kannustaa opettajia, oppilaita ja opiskelijoita huoltajineen ottamaan liikenneturvallisuusasiat käsittelyyn kaikilla kouluasteilla. Vanhempainyhdistykset voivat olla mukana koulun liikenneturvallisuustapahtumassa tai järjestää oman tempauksen. Liikenneturvallisuusviikkoa koordinoi Liikennekasvatuksen yhteistyöverkosto Liikenneturvan johdolla.

Tutustu liikenneturvallisuusviikkoon osoitteessa liikenneturva.fi

Lapsen oikeuksien päivä ja viikko

Lapsen oikeuksien viikko on toiminnallinen teemaviikko, jonka tavoitteena on edistää YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen tunnettuutta erityisesti lasten ja nuorten parissa. Lapsenoikeuksien päivää vietetään vuosittain 20. marraskuuta.

Lapsen oikeuksien teemaviikon sisältöön voit tutustua osoitteessa lapsenoikeudet.fi

Mediataitoviikko

Kansallinen Mediataitoviikko järjestetään vuosittain helmikuussa. Teemaviikon tavoitteena on kehittää lasten, nuorten ja aikuisten mediataitoja sekä vahvistaa aikuisten valmiuksia mediakasvatukseen.

Leikkipäivä

Leikkipäivä kutsuu aikuisia ja lapsia viettämään kiireetöntä aikaa yhdessä leikin merkeissä. Valtakunnallista leikkipäivää vietetään vuosittain toukokuussa.

**Mediataitoviikon
tapahtumiin ja
aineistoihin voit
tutustua osoitteessa
mediataitoviikko.fi**

**Osoitteesta
www.leikkipaiva.fi
löydät mm. upean
Leikkipankin.**

5.4. Toimintavinkkejä vanhempain toimintaan

Vanhempainyhdistyksien toiminta on hyvin monimuotoista. Tässä muutamia toimintaesimerkkejä päiväkodeista, kouluista ja toisen asteen oppilaitoksista.

Varhaiskasvatus

Yhteinen soppailta

Valmistetaan yhteinen ateria alusta saakka yhdessä; kuoritaan, pilkotaan, paloitellaan, keitetään, katetaan! Kokoonnutaan yhteen eri iltoina eri ikäluokkien kesken. Illoissa tutustutaan ja ryhmäydytään lapsen päiväkotiryhmäläisten kesken. Kaikki ovat mukana toiminnassa, eikä kielitaito ole esteenä. Rennoissa illoissa solmituista suhteista koituu varmasti iloa koko päiväkotiajalle.

Ideapuu

Rakennetaan päiväkodin eteiseen ”puu”, jonka oksille vanhemmat voivat kirjoittaa viestin, mitä he voisivat tulla tekemään yhdessä päiväkotiryhmän kanssa. Henkilöstö voi auttaa ideoimaan.

Vapaa-ajan yhteisöllisyyttä

Perustetaan päiväkotiin vanhempien kuoro, bändi, kuljetusrinki tai järjestetään perheiden kesken säännöllisiä puistotreffejä.

Oma media

Perustetaan päiväkodille omalehti, blogi tai Instagram-tili, joihin jokainen voi tuottaa vuorollaan sisältöä.

Lukuintoa

Osallistutaan Vanhempainliiton Kiedot meidät tarinaan -kampanjaan ja toteutetaan lukuhaaste. Kutsutaan isät, isoisät ja miehet päiväkotiin lukemaan ja tarinoimaan lapsille esimerkiksi aamupiirin tai aamunavauksen yhteydessä.

Perusaste

Oppilaskunta ja vanhempainyhdistys tutuiksi

Ehdotetaan rehtorille, että vanhempainyhdistyksen ja oppilaskunnan toimintaa esitellään syksyn ensimmäisessä vanhempainillassa. Toimintaa voi tehdä tutuksi myös koulun verkkosivuilla esimerkiksi videoklipeillä, joiden tekemisessä oppilaat voivat olla keskeisessä roolissa. Videoiden valmistelun voi linkittää suoraan useampaankin oppiaineeseen ja osaksi laaja-alaisten taitojen harjoittelua.

Vanhempien kahvila

Vanhempainyhdistys järjestää säännöllisesti vanhemmille suunnatun tapaamisen päiväkodin tai koulun tiloissa. Tapaamiset voivat olla vapaamuotoista juttelua vanhempia askarruttavista asioista tai tapaamiselle voidaan valita teema ja kutsua alustajaksi esimerkiksi koulupsykologi tai nuorisotyöntekijä. Osa tapaamisista voidaan suunnata tietyille luokka-asteelle tai ryhmälle, osa illoista voivat olla avoimia kaikille vanhemmille.

Asiantuntijaluennot

Sopivaa alustaja löytyy usein oman koulun henkilökunnasta. Esimerkiksi hyvinvointiin ja terveyteen liittyvissä asioissa puhujaksi voi pyytää kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin tai koulupsykologin. Myös kunnan eri toimialoilta ja järjestöistä kannattaa haarukoida sopivia alustajia. [Luennoitsijaa voi etsiä myös luennoitsija.fi -palvelusta.](https://www.luennoitsija.fi)

PopUp -koulupäivä

Oppilaskunnan aktiivit ja vanhempainyhdistys suunnittelevat yhdessä koulupäivän, jossa oppilaat ja vanhemmat yhdessä opettavat kiinnostavia asioita toisille. Vinkkejä PopUp-koulun järjestämiseen löydät osoitteesta popupkoulu.fi.

Liikkuvat koulumatkat

Vanhempainyhdistys ja koulu järjestävät Omin voimin kouluun -kampanjan, jonka aikana lapsia kannustetaan liikkumaan kävellen tai pyörällä kouluun, harrastuspaikoille tai kaverien luokse. Kahden viikon kampanjan aikana oppilaat keräävät liikuntarasteja luokan liikuntakorteille ja eniten rasteja keränneet luokat palkitaan. Liikkuvaan koulupäivään löydät ideoita osoitteesta liikkuvakoulu.fi.

Mistä kouluruoka tulee?

Vanhemmat ja oppilaat kannattaa ottaa mukaan kouluruokailun kehittämiseen. Perustetaan kouluun ruokaraati tai ravintolatoimikunta, jonka tehtävänä on vaikuttaa ruokaan, ruokailutahtumaan kokonaisuudessaan, ruokailutilan viihtyisyyteen sekä koulun välipalatarjontaan. Koululaiset ja vanhemmat ovat kiinnostuneita siitä, mistä kouluruoka tulee. Kouluruokailua voidaan käsitellä yhdessä myös Päivän tärkein ateria -toimintamallin avulla. Mallin löydät osoitteesta cameraobscura.fi.

Kohti tasapainoista digiarkea -vanhempainiltamalli

Alakouluille suunnattu vanhempainiltamateriaali vahvistaa lapsen ja koko perheen hyvinvointia tukevaa median käyttöä. Sinun ei tarvitse olla median käytön asiantuntija pitääksesi vanhempainillan. Mallin avulla voitte yhdessä vanhempien kanssa ihmetellä uusia mediailmiöitä ja tarvittaessa ideoita luokalle yhteisiä toimintatapoja median parissa. Mediakasvatusseuran vanhempainiltamateriaali löytyy osoitteesta mediakasvatus.fi.

Vanhemmat silmäpareiksi välitunnille

Koulun korva on mukana välitunneilla ylimääräisenä silmä- ja korvaparina seuraamassa lasten touhuja, juttelemassa ja leikittämässä. Aikuisten läsnäolo lisää lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta ja tekee kouluarkea tutummaksi vanhemmille. Toimintamallin kuvauksen löydät Vanhempainliiton sivuilta osoitteesta vanhempainliitto.fi.

Turvallisuuspäivä

Koulupäivän aikana lapsille annetaan teemaan liittyvää opetusta esim. paloturvallisuusasioista sekä ensiapu- ja turvallisuuskoulutusta. Lapset oppivat alkusammutusta, 112-puhelun soittamista, hätäensiapua, ja mitä voi tehdä, jos eksyy vanhemmistaan vaikkapa kauppakeskuksessa. Mitäpä, jos tapahtumaan kutsuttaisiin myös vanhemmat harjoittelemaan turvallisuustaitoja yhdessä lasten, nuorten ja koulun henkilöstön kanssa. Yhteiskumppaneina voi olla esim. pelastuslaitos ja SPR:n paikallisyhdistys.

Harrastukset tutuiksi

Vanhemmille ja lapsille suunnattu maksuton tapahtuma voidaan järjestää ilta- tai viikonlopputapahtumana. Tapahtumassa tuodaan esille uusia ja perinteisiä harrastusmahdollisuuksia, sekä tarjotaan harrastuksia järjestäville tahoille kanava löytää uusia harrastajia. Mukaan järjestelyihin voidaan kutsua esimerkiksi urheiluseurat, kunnan liikuntapalvelut, kirjasto, musiikkiopisto, partio, seurakunta, yhdistykset jne. Ohjelmassa voi olla esim. musiikki- ja voimistelu- tai tanssiesityksiä, toimintapisteitä, tempuratoja, urheilijavieraita, urheiluvälineiden kirppis ja kahvion herkkuja.

Valon aamu

Tapahtuman tavoitteena on edistää liikenneturvallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä kodin ja koulun yhteistyötä. Valon aamuna vanhemmat ovat koulumatkan varrella tai koulun portilla ihailmassa taskulamppujen kera lasten heijastimia. Hanketta varten tarvitaan paljon lahjoitusheijastimia, joita vanhemmat hankkivat verkostoistaan. Vanhemmat voivat myös ripustaa heijastimia koulujen lähipuihin tai aitoihin ja lapset voivat valaista niitä taskulampuin. Näin he havaitsevat itse, miten hyvin heijastimet pimeässä loistavat. Liikenneturvallisuutta voidaan edistää myös järjestämällä koulun aloitukseen liittyvä, vanhempien organisoima suojatiepäivystys.

Vaikutetaan yhdessä

Nuorilla ja vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa moniin asioihin koulussa tai sen ympäristössä joko itse toimien tai tekemällä esityksiä kuntaan. Yhdistys voi kyselyn tai keskustelujen avulla kartoittaa nuorten toiveita ja toimia heidän kanssaan yhteistyössä asioiden eteenpäin viemiseksi. Samalla opitaan vaikuttamista ja osallisuutta.

Toinen aste

Hyvinvointiviikko

Hyvinvointiviikolla nostetaan esiin erityisesti terveyteen ja viihtyvyyteen liittyviä asioita. Viikoon voi liittää kivoja yllätyksiä esimerkiksi ilmaisen aamupalatarjoilun muodossa. Vanhempainyhdistys auttaa oppilaskuntaa hyvinvointiviikon järjestelyissä ja vanhemmille voidaan järjestää myös oma teemaan liittyvä verkkovanhempainilta.

Työelämään tutustuminen

Vanhempien työelämäkontaktien kautta voidaan kartoittaa mahdollisia työharjoittelupaikkoja. Vanhemmat voivat myös käydä oppilaitoksissa kertomassa omasta työurastaan tai järjestää opiskelijoille työpaikkavierailuja. Vanhemmat voivat perustaa oppilaitokseen myös mentoriverkoston.

6. YHDISTYKSEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Toiminnan arvioinnin äärelle on hyvä pysähtyä toimintakauden päättyessä, ennen kesälomille siirtymistä. Vanhempainliiton verkkosivujen Yhdistyskansiossa on ladattavissa toiminnan itsearviointilomake vanhempainyhdistyksen hallituksen käyttöön. Arviointilomakkeilla kootusta aineistosta tehdään yhteenveto, samoin kuin sen pohjalta käydystä yhteisestä keskustelusta.

Vireässä vanhempainyhdistyksessä toimintaa suunnitellaan pitkäjänteisesti ja toiminnalla on selkeät tavoitteet. Toiminnan johtaminen on selkeää. Jotta toiminta olisi myös innostavaa, vanhemmille on hyvä tarjota kohtaamispaikkoja ja aikaa yhteiseen keskusteluun.

6.1. Vanhempien osallistaminen

Vanhempainyhdistys voi järjestää 1–2 kertaa lukuvuodessa kaikille vanhemmille avoimen tapaamisen, jossa keskustellaan päiväkodin tai koulun arjen asioita, lasten hyvinvoinnista, vanhempainyhdistyksen toiminnasta ja kuullaan vanhempien kehittämisideoita.

Vanhempien osallistamiseen voi käyttää myös luokan yhteyshenkilöjärjestelmää. Luokan yhteyshenkilö kerää luokan vanhempainyhdistyksen yhteyshenkilöiden tiedot ja toimii tiedonvälittäjänä luokan vanhempaintiimin ja vanhempainyhdistyksen välillä. Luokan yhteyshenkilöjärjestelmä sujuvoittaa vanhempaintoimintaa, vaikkapa tapahtumien ja varainhankinnan koordinoimista koko koulun tasolla.

6.2. Verkostoitumisesta voimaa

Vanhempainyhdistyksen kannattaa verkostoitua ja tehdä yhteistyötä oman alueensa muiden yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Toisten vanhempainyhdistysten ja muiden vapaaehtoistyötä tekevien järjestöjen tapaamisista voi saada valtavan määrän uusia ideoita ja yhteistyökumppaneita. Eri oppilaitosten opiskelijat saattavat myös olla kiinnostuneita tekemään harjoitus- tai lopputöitä päiväkodilla tai koululla. Suomessa toimii iso joukko erilaisia asiantuntijajärjestöjä, joilla on tarjolla materiaalia ja alueellisia kouluttajia. Kontakteja voi kysyä myös Vanhempainliitosta.

6.3. Kannustaminen ja kiittäminen

Toimijat tarvitsevat tunnustusta tekemästään vapaaehtoistyöstä. Toimintakauden päättyessä vanhempainyhdistys voi ottaa tavaksi kiittää toimijoitaan jollakin mukavalla tavalla, vaikkapa yhteisellä kesäpiknikillä. Vanhempainliitto myöntää jäsenistönsä hakemuksesta kunniakirjoja kodin ja kasvatusyhteisön yhteistyötä edistäneille henkilöille ja aktiivisille vanhempaintoimijoille. Liiton sivuilta on myös ladattavissa valmiita kiitoskuvia eri kohderyhmille.

6.4. Ilo oppia uutta

Koulutus- ja kehittymismahdollisuudet lisäävät toimijoiden motivaatiota. Suomen Vanhempainliiton ja Opintokeskus Siviksen koulutus- ja tapahtumatarjonnasta löytyy mielenkiintoisia koulutuksia niin uusille kuin jo kokeneille yhdistystoimijoille. Kaikki koulutukset ovat Vanhempainliiton jäsenyhdistyksille maksuttomia.

7. LIITTEET

Liite 1: Yhdistyksen toimihenkilöiden tehtäviä

Hallituksen puheenjohtajaa sanotaan tavallisesti yhdistyksen puheenjohtajaksi. Hänen on oltava vähintään 18-vuotias, eikä hän saa olla holhouksenalainen eikä konkurssissa ja hänellä on pysyvä asuinpaikka Suomessa.

Puheenjohtajan päätehtäväalueet ovat:

- hallituksen työskentelyn johtaminen
- yhdistyksen ulkoisten suhteiden hoitaminen
- yhdistyksen toiminnan kehittäminen
- tärkeimpiin käytännön töihin osallistuminen.

Puheenjohtaja allekirjoittaa yhdistyksen viralliset asiakirjat. Hän johtaa hallituksen ja usein myös yhdistyksen kokouksia. Puheenjohtaja edustaa yhdistystä, osallistuu asioiden valmisteluun ja muihin hallitukselle kuuluviin tehtäviin. Puheenjohtaja ei voi yksin päättää tärkeitä asioista; päätökset tekee joko hallituksen tai yhdistyksen kokous.

Jos puheenjohtaja ei pääse osallistumaan kokoukseen, hänen tehtäviään hoitaa varapuheenjohtaja. Hallituksen kokoukselle ei voida valtuuttaa muita henkilöitä puheenjohtajaksi. Jos puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja eivät pääse mukaan kokoukseen, kokous ei ole päätösvaltainen. Varapuheenjohtajaa koskevat samat yhdistyslain (§35) määräykset kuin puheenjohtajaa.

Varapuheenjohtaja

Yhdistyslaissa ei ole mainintaa varapuheenjohtajasta, mutta käytännön yhdistystoiminnassa tehtävä on välttämätön. Varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajan sijaisena silloin, kun

tämä on estynyt hoitamasta tehtäväänsä. Siksi myös varapuheenjohtajan on hyvä hallita yhdistyshallinnon käytännöt. Varapuheenjohtajan tehtävän mielekkyyden kannalta hänellä on hyvä olla myös jokin erityisvastuualue yhdistyksessä. Varapuheenjohtaja on puheenjohtajan tärkeä työpari ja usein tuleva puheenjohtajaehdokas.

Sihteeri

Yhdistyksen sihteerin tehtäväkuva perustuu yhdessä puheenjohtajan kanssa sovittuun työnjakoon.

Sihteerille tyypillisiä tehtäviä ovat:

- pöytäkirjojen laatiminen hallituksen kokouksista
- toimintakertomus- ja toimintasuunnitelmaluonnoksien kokoaminen
- yhdistyksen sisäisen viestinnän hoitaminen, asiakirjojen valmistelu, muutosilmoitusten tekeminen Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin ja Vanhempainliiton toimistolle
- kokousten käytännön järjestelyjen hoitaminen
- yhdistyksen jäsenluettelon ylläpitäminen (voi kuulua myös rahastonhoitajalle)
- yhdistyksen arkistonhoito.

Rahastonhoitaja

Rahastonhoitajan vastuulla on yhdistyksen varojen ja raha-asioiden käytännön hoitaminen yhteistyössä puheenjohtajan kanssa. Hallitus voi valita rahastonhoitajan keskuudestaan tai hallituksen ulkopuolelta. Rahastonhoitajan tehtävä voidaan jakaa neljään osa-alueeseen:

- kirjanpito
- rahaliikenteen hoito
- hallituksen informoiminen taloudellisesta tilanteesta
- yhdistyksen taloudenpidon valvonta.

Rahastonhoitaja hoitaa ja seuraa yhdistyksen rahaliikennettä, maksaa laskut, tarkistaa että mahdolliset jäsenmaksut ja muut tulot tulevat tilille. Hän myös pitää hallituksen ajan tasalla yhdistyksen taloustilanteesta, tekee tilinpäätöksen ja talousarvion vuosikokoukseen ja hoitaa mahdollisen veroilmoituksen laatimisen.

Hallituksella on lopullinen vastuu taloushoidosta. Talousasiat kannattaa kirjata vakiona hallituksen kokousten esityslistalle. Kohdassa käydään läpi yhdistyksen taloustilanne ja esitellään muut mahdolliset talousasiat. Toinen vakiokohta esityslistalla voi olla Jäsenasiat.

Toiminnantarkastaja

Toiminnantarkastaja on maallikko, joka tarkastaa yhdistyksen talouden ja hallinnon siinä laajuudessa kuin se on tarpeen yhdistyksen koko ja toiminnan luonne huomioon ottaen. Toiminnantarkastajan on annettava tarkastuksestaan kirjallinen toiminnantarkastuskertomus tilinpäätöksestä päättävälle yhdistyksen kokoukselle.

Toiminnantarkastajan on oltava riippumaton tarkastusta suorittaessaan, joten hän ei voi olla hallituksen jäsen, varajäsen tai esimerkiksi hallituksen jäsenen puoliso. Toiminnantarkastajien määrä määritellään yhdistyksen säännöissä. Jos yhdistykselle valitaan yksi toiminnantarkastaja, hänelle on valittava varahenkilö.

Lisätietoa toiminnantarkastuksesta Patentti- ja rekisterihallituksen verkkosivuilta osoitteesta prh.fi.

Liite 2. Hyödyllisiä linkkejä

Vanhempainliiton verkkosivuilta löydät kattavasti materiaalia ja ideoita vanhempain toiminnan sekä kodin ja kasvatusyhteisön välisen yhteistyön kehittämiseen.

- [Vanhempainliiton Yhdistyskansio – työkaluja yhdistystoiminnan tueksi](#)
- [Kirjauksista käytäntöön - kymmenen askelta kohti toimivaa kodin ja koulun yhteistyötä](#)
- [101 ideaa – ideoita vanhempain toimintaan](#)
- [Luokan vanhempain tiimi - opas](#)

Hyödynnä myös nämä tietolähteet:

- [Opintokeskus Sivis, Hyvät kokouskäytännöt yhdistystoiminnassa \(kokouskäytännöt.fi\)](#)
- [Perustietoa yhdistystoiminnasta. \(yhdistystoimijat.fi\)](#)
- [Ossi Viljakainen, Eurot ojennukseen. Yhdistyksen talousopas. \(ksl.fi\)](#)
- [Henkilötietojen käsittely yhdistystoiminnassa. \(tietosuoja.fi\)](#)